

TIPY jak na výuku žáků s odlišným mateřským jazykem (OMJ)

STŘEDNÍ ŠKOLA

Přechod na střední školu je pro každého žáka náročný: mění se místo a prostředí, kolektiv, učitelé, přístup ke studiu, přibývá praktická výuka. Kromě toho v této době mladí hledají vlastní identitu a své místo ve společnosti. Pro žáky s OMJ je vstup na SŠ ztížen navíc **jazykovou a kulturní bariérou** či možným pocitem vykořenění či **ztráty identity**.

Příprava na příchod studenta:

1. Zachovejte **klid!**
2. Seznamte pedagogický sbor a všechny pracovníky školy s příchodem studenta.
3. Určete **tým** pedagogických pracovníků odpovídajících za průchod studiem (třídní učitel, výchovný poradce, koordinátor inkluze, učitel ČDJ...).
4. **Zapojte celý učitelský sbor** - tvorba pracovních listů
5. Připravte **třídní kolektiv** – oznamte příchod nového studenta s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka s předstihem, nastavte pravidla, vyberte Buddyho.
6. Informujte **všechny** zaměstnance školy o příchodu studenta s OMJ.

Komunikace se zákonnými zástupci (ZZ) a studentem:

Před první schůzkou:

- si nachystejte **otázky**, na které potřebujete znát odpověď,
- domluvte přítomnost **tlumočníka** nebo **interkulturního pracovníka**,
- **Připravte vhodný prostor** pro vaše setkání (ideálně přivítejte ZZ u vchodu do školy),
- **nechte přeložit informace**, které chcete ZZ i studentovi předat **do jejich rodného jazyka** (využít můžete i již přeložených materiálů na stránce www.cizinci.npi.cz).

Na schůzce:

- využijte služeb **tlumočnicků** z www.cizinci.npi.cz nebo interkulturních pracovníků.
- Předejte ZZ **přeložené** informační materiály
- **zjistěte** informace o studentovi: *jakými jazyky mluví, odkud pochází, jakou má migrační zkušenost, vzdělání, sociální zázemí, znalost vyučovacího jazyka, povahové vlastnosti, alergie, zájmy, nezapomínejte ani na rodinné zázemí ad.,*
- **nastavte funkční způsob** dlouhodobé **komunikace se ZZ i studentem**.

Příchod studenta do školního prostředí:

1. **Zeptejte se**, jak chce být osloven (jméno nemusí mít v dokladu správně napsáno).
2. **Promyslete**, jakým způsobem zajistíte a zorganizujete výuku ČDJ (podpora z PPP, pedagogická intervence, jazykový kurz...).
3. **Vypracujte** PLPP, plán jazykové podpory (PJP), plán osobního rozvoje či IVP.
4. **Pravidelně v týmu vyhodnocujte** pokroky žáka (ideálně 1x za 3 měsíce).
5. **Využívejte** slovníků a překladačů i komunikace s META, o.p.s.
6. Zajistěte **materiály** na výuku ČDJ.
7. Sestavte pravidla **BOZP** formou **grafického letáku, instruktážního videa, foto seriálu, praktické ukázky** apod.
8. Zúčastněte se (třeba i s celým sborem) seminářů na téma vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem.

TIPY jak na výuku žáků s odlišným mateřským jazykem (OMJ)

Zajímá vás toto téma a chcete vědět víc?

Nabídku seminářů META, o.p.s. naleznete zde: <https://www.inkluzivniskola.cz/seminare-workshopy-akce>

MATERIÁLY DO VÝUKY ČDJ:

Jediným zcela vhodným výukovým materiálem **pro studenty ve věku 14-18 let** je v ČR zatím pouze učebnice a pracovní sešit [Levou zadní](#) organizace META, o.p.s. Využívat můžete ale i materiálů pro dospělé, jen je potřeba kontrolovat jejich adekvátnost a atraktivnost témat pro věk studenta.

META, s.r.o. FAQ:

Odpovědi na nejčastější otázky škol, týkající se vzdělávání dětí a žáků příchozích v závislosti na vyostřující se konflikt na Ukrajině, naleznete zde: <https://www.inkluzivniskola.cz/faq/>

S přihlédnutím k UKR konfliktu:

Na internetu naleznete mnoho zdrojů v UKR i českém jazyce, jejich seznam jsme sepsali zde: <https://www.cizincijmk.cz/cs/dokumenty/skolstvi/>

TIP pro pedagogy:

Je žádoucí, aby se dítě v prostředí školy učilo česky, ale doma byl podporován nadále rozvoj jeho mateřského jazyka. Ve školním prostředí proto doporučujeme využívat zdroje v mateřském jazyce dítěte spíše minimálně.

- Do výuky je vhodné zapojovat i interaktivní a mediální prvky. Pro starší žáky zkuste třeba videa nebo seriály. Vždy vybírejte s ohledem na znalost vyučujícího (českého) jazyka i věk (některá YouTube videa nabízí také možnost českých titulků, využijte jí).
- Vyzkoušejte práci s komiksy, vytvořte s žáky třeba skrz aplikaci **STORYBOARD** informace k BOZP nebo odborným předmětům. Nápadům meze nekladou.
- Pokud si stále nevíte rady a potřebujete pomoc, obraťte se na Metu nebo Centrum.

Další zdroje i typy naleznete zde: <https://www.inkluzivniskola.cz/stredni-skoly>

V případě potřeby se můžete obrátit na pracovníci [META, o.p.s.](#) pro Jihomoravský kraj a informační pracovníci [Centra pro cizince JMK](#): Mgr. et Mgr. Terezu Švandovou: svandova@meta-ops.cz.